

Zalecenie AAC w sprawie akwakultury ekologicznej

AAC 2023-10

Lipiec 2023 r.

Komitet Doradczy ds. Akwakultury [Aquaculture Advisory Council, AAC] wyraża
wdzięczność za wsparcie finansowe otrzymane od UE

Indeks

Indeks	2
I. Kontekst.....	3
A. BARIERY REGULACYJNE UTRUDNIAJĄCE ROZWÓJ SEKTORA EKOLOGICZNEGO	3
B. NIEDOBÓR EKOLOGICZNYCH MŁODYCH OSOBNIKÓW	4
C. PASZA EKOLOGICZNA	4
D. SZCZEGÓLNE OBAWY DOTYCZĄCE SKORUPIAKÓW I GLONÓW	5
E. RYNEK EKOLOGICZNY	6
II. Uzasadnienie	8
III. Zalecenia.....	10
A. DLA KOMISJI EUROPEJSKIEJ.....	10
B. DLA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH.....	11
IV. Sprzeczna opinia.....	12

I. Kontekst

Komisja wdrożyła plan działania mający na celu wspieranie wzrostu produkcji ekologicznej w UE.¹ Jest on zgodny ze strategią „od pola do stołu”,² która ma na celu zwiększenie produkcji żywności w regionie, a jednocześnie sprawienie, aby systemy żywnościowe były sprawiedliwe, zdrowe i przyjazne dla środowiska. Nowe, strategiczne wytyczne dla akwakultury³ wspierają produkcję ekologiczną, a raport Europejskiego Obserwatorium Rynku dla Rybołówstwa i Akwakultury (EUMOFA)⁴ wskazuje, że istnieją bariery wzrostu dla akwakultury ekologicznej. Według unijnych przepisów dotyczących produkcji ekologicznej: „Produkcja ekologiczna jest ogólnym systemem zarządzania gospodarstwem i produkcji żywności, łączącym praktyki najkorzystniejsze dla środowiska i klimatu, wysoki stopień różnorodności biologicznej, ochronę zasobów naturalnych oraz stosowanie wysokich norm dotyczących dobrostanu zwierząt i produkcji, odpowiadających zapotrzebowaniu rosnącej liczby konsumentów na produkty wytwarzane przy użyciu naturalnych środków i procesów. Produkcja ekologiczna pełni zatem podwójną funkcję społeczną: z jednej strony w odpowiedzi na zapotrzebowanie konsumentów dostarcza na rynek produkty ekologiczne, a z drugiej strony dostarcza powszechnie dostępne dobra, przyczyniając się do ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt, jak również do rozwoju obszarów wiejskich.” Zalecenia zawarte w niniejszym dokumencie powinny pomóc w osiągnięciu korzystnego wzrostu w tym sektorze, zgodnie z raportem EUMOFA 2022.

Zgodnie z sugestią Komisji jednym ze sposobów jest przyczynianie się do wzrostu ogólnego udziału w produkcji i konsumpcji produktów wytwarzanych ekologicznie, w tym do znacznego wzrostu akwakultury ekologicznej. W dniu 18 lipca 2022 r. Rada Unii Europejskiej podkreśliła potrzebę pełnej analizy obecnej sytuacji i oceny barier utrudniających rozwój akwakultury ekologicznej, z których wiele omówiono w niniejszych zaleceniach. Rada podejmuje dalsze działania i zwraca się do Komisji w celu rozważenia zmian w rozporządzeniu (UE) 2018/848 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych, aby sprostać tym wyzwaniom.⁵

A. BARIERY REGULACYJNE UTRUDNIAJĄCE ROZWÓJ SEKTORA EKOLOGICZNEGO

Chociaż cele Zielonego Ładu i strategii „od pola do stołu” są jasne, nadal istnieje szereg istotnych barier regulacyjnych, które hamują rozwój sektora akwakultury ekologicznej. Kwestie te odnoszą się do przepisów dotyczących paszy, młodych osobników i jakości wody dla skorupiaków. Brak reformy spowoduje, że bariery te nie pozwolą produkcji ekologicznej na odegranie pełnej roli w zapewnianiu zrównoważonego i konkurencyjnego europejskiego rynku akwakultury. Jak stwierdzono w punkcie

¹ „Plan działania dotyczącego rozwoju produkcji ekologicznej”, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:13dc912c-a1a5-11eb-b85c-01aa75ed71a1.0003.02/DOC_1&format=PDF

² Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52020DC0381>

³ „Strategiczne wytyczne dotyczące bardziej zrównoważonej i konkurencyjnej akwakultury w UE na lata 2021–2030”, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=COM:2021:236:FIN>

⁴ „Organic aquaculture in the EU” (Akwakultura ekologiczna w UE), raport EUMOFA, Maj 2022 r., https://www.eumofa.eu/documents/20178/432372/Organic+aquaculture+in+the+EU+final+report_ONLINE.pdf

⁵ Konkluzje Rady w sprawie nowych strategicznych wytycznych UE dotyczących akwakultury, 18 lipca 2022 r.: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11496-2022-INIT/pl/pdf>

„Rynek ekologiczny”, istnieją w tej dziedzinie utrudnienia ze względu na złożoność przepisów, które ograniczają producentów w podejmowaniu decyzji związanych z ich działalnością.

B. NIEDOBÓR EKOLOGICZNYCH MŁODYCH OSOBNIKÓW

Ze względu na szereg problemów związanych z produkcją i zdrowiem, które w szczególności dotyczą stad wylęgowych, istnieje niedobór ekologicznych młodych osobników. Obecna podaż ekologicznych młodych osobników jest ograniczona głównie do firm, które kontrolują cały łańcuch produkcyjny, a takie firmy mają niewielką motywację do produkcji młodych osobników poza własne potrzeby. Gatunki dostępne w handlu są ograniczone do gatunków o wysokiej wartości, takich jak łosoś atlantycki. Gatunki o niskiej pozycji troficznej, takie jak karp, które mają potencjał dostarczania wielu usług w ramach ekosystemu, mają niewielki rynek młodych osobników, który jest niezwykle podatny na zaburzenia klimatyczne i gospodarcze. W przypadku innych gatunków objętych rozporządzeniami w sprawie produkcji ekologicznej metody reprodukcji nie są obecnie możliwe. Ponadto w wielu regionach obowiązuje zakaz importu/eksportu jaj. Zamiarem rozporządzenia UE w sprawie produkcji ekologicznej jest stworzenie rynku ekologicznego dla gatunków, które nie zostały wcześniej opracowane jako ekologiczne, ale konieczne jest większe wsparcie w przypadku rynku młodych osobników należących do uznanych, ale wrażliwych gatunków.

C. PASZA EKOLOGICZNA

Pasza ekologiczna nie ma jasnej definicji. Na przykład obowiązujące przepisy dotyczące pasz dla mięsożernych zwierząt w akwakulturze uwzględniają szczególne zachowania żywieniowe zwierząt i zezwalają na włączenie niektórych nieekologicznych składników. Oprócz paszy ekologicznej pochodzącej z akwakultury można również stosować składniki rybne pochodzące ze zrównoważonego rybołówstwa, zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniach w sprawie produkcji ekologicznej (UE) nr 1380/2013 i (UE) 2018/848 (UE 2018/848 (3.1.3.3)(d)). Ze względu na to, że wdrażanie tego rozporządzenia w państwach członkowskich nie jest spójne, potrzebne są wytyczne Komisji zgodne z zasadami akwakultury ekologicznej, zwłaszcza w zakresie możliwości wykorzystania okrawków ryb w celu zastąpienia wykorzystania całych ryb tam, gdzie to możliwe.

Włączenie owadów i składników paszowych pochodzących od owadów do diety gatunków akwakultury ekologicznej oferowałoby pasze najwyższej jakości dla ekologicznej hodowli ryb, zgodnie z celami i normami ustalonymi przez przepisy ekologiczne. Hodowla owadów stanowi cenne rozwiązanie wspierające rozwój akwakultury i zmniejsza zależność od nieekologicznych składników morskich, które mogą mieć negatywny wpływ na bioróżnorodność morską. Niemniej jednak rozporządzenia w sprawie produkcji ekologicznej, dotyczące produkcji owadów, powinny uwzględniać potrzeby producentów akwakultury, a rozporządzenia w sprawie akwakultury ekologicznej również powinny uwzględniać to nowe źródło białka. Na przykład w Kanadzie całe owady, mączka owadzia i olej owadzi mogą być włączone do diety gatunków akwakultury ekologicznej. Sektor owadów szybko się rozwija, a produkcja ekologiczna powinna odgrywać kluczową rolę na tych wczesnych etapach. Inne nowe składniki paszowe, takie jak mikroalgi, mączki drożdżowe i koncentraty białek roślinnych, a także składniki pasz z wcześniejszych strumieni odpadów, takie jak okrawki ryb pochodzące ze zrównoważonego rybołówstwa, będą również ważną częścią przyszłej zrównoważonej akwakultury ekologicznej. W związku z tym należy rozważyć mechanizmy rynkowe i regulacyjne wspierające rozwój tych składników i produkcję mączki owadziej.

We wspólnotowym rejestrze dodatków paszowych znajduje się coraz więcej witamin produkowanych w procesie fermentacji z zastosowaniem mikroorganizmów genetycznie zmodyfikowanych (ang. genetically modified microorganisms, GMM). W szczególności wszyscy dostawcy witaminy B2 stosują obecnie GMM w swoich procesach produkcyjnych. GMM są jednak wyłączone z produkcji ekologicznej. Chociaż brak alternatywnych rozwiązań, potrzebny jest mechanizm regulacyjny w celu wspierania zdrowia zwierząt ekologicznych, a inwestycje publiczne mogą być potrzebne tam, gdzie przemysł ma ograniczony interes ekonomiczny w inwestowanie w produkcję źródeł witamin ze względu na niewielkie rozmiary rynku i trudności w zakresie ochrony własności intelektualnej.

D. SZCZEGÓLNE OBawy DOTYCZĄCE SKORUPIAKÓW I GLONÓW

Aby móc hodować skorupiaki i glony zgodnie ze standardami ekologicznymi, hodowla musi być prowadzona w miejscach charakteryzujących się określonym poziomem jakości wody pod względem standardów higieny. Zgodnie z prawodawstwem unijnym obszary hodowli małży muszą być odpowiednie z punktu widzenia zdrowia i muszą się charakteryzować „bardzo dobrym stanem ekologicznym” zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie 2000/60/WE; „dobrym stanem środowiska” zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie 2008/56/WE; **lub** mieć jakość równoważną ze strefami produkcji sklasyfikowanymi jako „A” zgodnie z art. 18 ust. 8 rozporządzenia (UE) 2017/625. Obszary hodowlane przeznaczone do produkcji glonów muszą się także charakteryzować „bardzo dobrym stanem ekologicznym” (2000/60/WE) lub jakością równoważną ze strefami produkcji sklasyfikowanymi jako „A lub B” (art. 18 ust. 8 2017/625). Tę równoważną jakość można osiągnąć bezpośrednio poprzez klasyfikację sanitarną istniejących obszarów produkcyjnych w każdym kraju lub poprzez wdrożenie dobrowolnych analiz mikrobiologicznych na koszt producentów wodorostów.

Niestety art. 18 ust. 8 rozporządzenia (UE) 2017/625 uniemożliwia rozwój ekologicznej akwakultury skorupiaków w Europie i w rzeczywistości cofa certyfikację producentów ekologicznych, którzy wcześniej wdrożyli produkcję ekologiczną. Komisja powinna wyjaśnić interpretację „jakości równoważnej ze strefą A rozporządzenia (UE (2017/625))”, w szczególności w odniesieniu do jakości wody dla małży ekologicznych.

Kwestia interpretacji, czy niektóre warunki są kumulatywne, otrzymała jasną odpowiedź.⁶ Inne kwestie nie zostały jednak potwierdzone i nie zostały ostatnio omówione.

Ogólnie rzecz biorąc, nie może istnieć pojedyncze kryterium określające, co oznacza dobry stan środowiska na różnych obszarach morskich. Na przykład obszar laguny lub obszar położony w pobliżu ujścia rzeki nie jest porównywalny z niezanieczyszczonym obszarem morskim lub plażą turystyczną. Środowiska te charakteryzują się zawsze różnymi cechami, a różnica nie zawsze zależy od zmian środowiskowych i może być swoista dla każdego z tych obszarów. Na przykład obecność fitoplanktonu jest potrzebna do rozmnażania małży filtrujących, ale jest to sprzeczne z kryteriami dobrego środowiska zgodnie z ramową dyrektywą wodną (ang. Water Framework Directive, RDW) i dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej (ang. Marine Strategy Framework Directive, MSFD). Państwa członkowskie również nie stosują tych samych wartości progowych do określania stanów ekologicznych lub środowiskowych i byłoby wskazane, aby Dyrekcja Generalna do spraw Środowiska poinformowała nas, jak zachowują się państwa członkowskie.

⁶ Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich UE, Pismo do *Ministero delle politiche agricole alimentari e forestali* (PQAI 1) w odpowiedzi na wiadomość e-mail z dnia 24 marca 2021 r.

We Francji interpretacja (strefa A/strefa B), która de facto wyklucza strefy B dla ekologicznych skorupiaków, precyzja tłumaczenia „bardzo dobrego” stanu ekologicznego oraz fakt, że dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej nie ma zastosowania do lagun, wyklucza prawie wszystkie firmy śródziemnomorskie z ekologicznej produkcji małży.

We Francji wyłączenie stref B z rozporządzeń w sprawie produkcji ekologicznej wykluczyło 50% powierzchni pozwalających na produkcję ekologiczną, a osiągnięcie bardzo dobrego poziomu ekologicznego nadal stanowi problem. Na przykład w niektórych akwenach wodnych nie można osiągnąć bardzo dobrego stanu ekologicznego ze względu na monitorowanie wskaźnika temperatury, którego maksymalny próg oznacza dobry stan.

Irlandzki przemysł skorupiaków przedstawił swoim agencjom krajowym propozycję określenia jakości wody dla małży organicznych, która ma jakość równoważną ze strefą A rozporządzenia (UE (2019/627)) i nie zagraża systemowi klasyfikacji irlandzkich wód dla skorupiaków. Podczas gdy interpretacja „jakości równoważnej ze strefą A rozporządzenia (UE (2019/627))” wg agencji krajowych dotyczy bardziej „równości” niż „równoważności”, producenci akwakultury twierdzą, że interpretacja powinna być inna. Wyjaśnienie przez Komisję interpretacji „jakości równoważnej” pomogłoby państwom członkowskim i producentom akwakultury w określeniu stanu ekologicznego małży.

Wspólnota rybołówstwa i akwakultury Bretanii przeprowadziła ocenę znaczenia oznakowania ekologicznego dla producentów pod względem kosztów, tworzenia miejsc pracy, wpływu na biomasę i dostępu do przestrzeni. W 2021 r. 65% producentów wodorostów morskich w regionie miało oznakowanie, a 15% producentów bez oznakowania wyraziło zainteresowanie oznakowaniem w perspektywie krótko- lub średnioterminowej.

Wg oceny utrata oznakowania ekologicznego może prowadzić do przestrzennego przesunięcia działalności w zakresie zbiorów, co może prowadzić do bardziej lokalnych presji środowiskowych i napięć społecznych w całym regionie. Sprzyjałoby to również importowi z zagranicy (UE i spoza UE). Pojawiły się nawet doniesienia o potencjalnym całkowitym wstrzymaniu działalności produkcyjnej sięgającym nawet do 38% z powodu utraty określonych rynków (żywności i kosmetyków).

W celu obrony oznakowania bretońscy producenci głosowali za wprowadzeniem dodatkowej, obowiązkowej opłaty w wysokości 180 euro, począwszy od 2023 roku. Wkład ten pozwoli na finansowanie dobrowolnych analiz mikrobiologicznych w przypadku sektorów bez stref produkcji skorupiaków. Analizy te kosztują od 13 000 do 20 000 euro rocznie.

W produkcji skorupiaków produkt z wylęgarni nie może być oznakowany jako ekologiczny. Chcielibyśmy podkreślić tę różnicę w stosunku do akwakultury ryb. Dlatego też europejska produkcja ekologiczna skorupiaków nie będzie w stanie skorzystać z przyszłych postępów w genetyce (np. w celu poprawy odporności na choroby), nawet w przypadku gatunków wprowadzanych, takich jak *Crassostrea gigas* lub małże manilskie.

Systemy akwakultury o niskiej pozycji troficznej i bez dokarmiania są zgodne z zasadami produkcji ekologicznej. Ponieważ praktyki produkcyjne są opracowywane przy stosowaniu niskiej poprzeczki wejścia na rynek ekologiczny, należy poszukiwać mechanizmów wspierających rozwój tego sektora oraz zapewniających producentom jasność i spójność.

E. RYNEK EKOLOGICZNY

Musimy ocenić ekonomię tych producentów surowców rolnych, aby dowiedzieć się, czy możliwe jest, aby byli oni częścią znacznego wzrostu akwakultury ekologicznej. Takie kwestie, jak zwiększone

koszty paszy, dostosowanie hodowli i nowe licencje na dostęp do przestrzeni, muszą być zrównoważone wyższymi dochodami ze sprzedanych produktów i/lub płatnościami za dobra publiczne i świadczone usługi ekosystemowe. Można to osiągnąć dzięki ocenie wpływu ekonomicznego na poziomie hodowli i mechanizmy wspierania produktów ekologicznych w łańcuchu wartości. Będzie to miało zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia sprawiedliwego systemu żywnościowego i zrównoważonego źródła utrzymania dla producentów pierwotnych, jak określono w strategii „od pola do stołu”.

Jednak nowe przepisy dotyczące produkcji ekologicznej nie są wystarczająco rozpowszechniane i pozostają dosyć skomplikowane, co uniemożliwia ich zrozumienie przez wielu hodowców. Ponadto trudno jest zabezpieczyć dostawy młodych osobników i paszy, co oznacza, że należy zabezpieczyć cały łańcuch wartości. Przyczynia się to do niepewności, trudności w obliczaniu zwrotu z inwestycji i niskiego zainteresowania inwestycjami. Podczas gdy istnieją wyraźne kwestie regulacyjne związane z brakiem podaży ekologicznych młodych osobników, producenci nie widzą wyraźnych korzyści ekonomicznych w rozpoczęciu produkcji droższych ekologicznych młodych osobników, ponieważ obecny popyt tego konkretnie nie wymaga. Producenci, którzy produkują ryby ekologiczne, starają się jedynie zaspokoić swoje własne potrzeby.

Cena roślinnych pasz ekologicznych pochodzących z rynków światowych jest bardzo zmienna i podatna na zaburzenia, a popyt często przewyższa podaż. Ze względu na to, że pasza stanowi jeden z głównych czynników prowadzących do wyższych kosztów produkcji w europejskiej akwakulturze ekologicznej, konieczne jest dalsze określanie lokalnych rozwiązań bliskich rynkowi, które mogą poprawić konkurencyjność i będą zgodne z zasadami ram przepisów ekologicznych.

Korzyści płynące z obecnej poprawy genetycznej w akwakulturze nie można jeszcze wykorzystać w produkcji ekologicznej. Program prac „Horyzont UE” na lata 2023–24 obejmuje wezwanie do tworzenia programów hodowlanych dla akwakultury ekologicznej, ale uzyskanie wyników tych badań naukowych może zająć 10 lat, aby przynieść korzyści dla produkcji.

Istnieje ciągłe ryzyko, że oznakowanie hodowli ekologicznej i inne zrównoważone oznakowania będą postrzegane jako forma greenwashingu i że metody te nie będą bardziej skuteczne niż prawidłowe przestrzeganie wszystkich zasad i przepisów obowiązujących obecnie w UE. Niedawny spadek sprzedaży produktów ekologicznych na szwedzkim rynku⁷ podkreśla znaczenie utrzymania wysokiego poziomu zaufania do unijnego prawodawstwa ekologicznego.

Ceny produktów wytwarzanych za pomocą bardziej regulowanych metod, takich jak produkty ekologiczne, często wiążą się z wyższymi kosztami produkcji i są skierowane do zamożniejszych konsumentów. Zamożniejsi konsumenci mogą szybko zmienić nawyki, gdy stracą zaufanie lub ich preferencje zmieniają się na korzyść innego produktu, na przykład na korzyść lokalnych produktów w celu wspierania bezpieczeństwa żywnościowego, co jest oczywiste w czasie wojny. Jednak wysokie ceny uniemożliwiają dużej części populacji korzystanie z żywności produkowanej tymi metodami.

Kluczowe znaczenie ma ocena pozycji produkcji ekologicznej we wszystkich aspektach związanych ze zrównoważonym rozwojem, w tym dobrostanem zwierząt i dochodami producentów pierwotnych na godzinę pracy. Ocena ta pomogłaby wyjaśnić, na trzy poniższe sposoby, czy możliwa jest hodowla ekologiczna:

⁷ Szwedzka Federacja Sprzedawców Żywności: <https://www.svenskdagligvaruhandel.se/arsrapport-2022/forsaljningsutveckling-ekologiskt-2022/>

1. Hodowca wiedziałby, w co zainwestować podczas rozważania przekształcenia hodowli w celu uzyskania lepszego, bezpieczniejszego dochodu, przy jednoczesnym zapewnieniu większości wartości społecznych.
2. Organ finansujący wiedziałby, gdzie przydzielić fundusze, na przykład na obszary, w których prawdopodobny jest znaczny wzrost i uzyskanie korzyści dla społeczeństwa i środowiska.
3. Konsumenci byliby w stanie dokonać świadomego wyboru w zakresie wydatków na produkty, ekologiczne lub nie, które zapewniają lepszy smak, wartości odżywcze i zrównoważony rozwój.

II. Uzasadnienie

- a) Rozwój akwakultury ekologicznej i przejście branży na gatunki o niższej pozycji troficznej oraz bardziej zróżnicowany model produkcji są utrudnione ze względu na brak ekologicznych młodych osobników we wszystkich gatunkach oprócz tych o największym znaczeniu handlowym (takich jak łosoś atlantycki, labraks i dorada). Rozporządzenie (UE) 2018/848, załącznik II część III (3.1.2.1) ogranicza liczbę młodych osobników wprowadzonych do hodowli do 50% wyłącznie w przypadku gatunków, które nie są obecnie produkowane w warunkach ekologicznych sprzed stycznia 2022 r. W wielu przypadkach brak handlowej zachęty do produkcji pozostałych 50%, ponieważ nie ma ekologicznych młodych osobników (a w niektórych konkretnych przypadkach nie ma też technologii ani metod produkcji) do wyprodukowania kluczowych gatunków zgodnie z wymogami przepisów dotyczących produkcji ekologicznej.
- b) Wymagana jest spójność zasad żywienia zwierząt mięsożernych w akwakulturze, a także rozwój paszy ekologicznej pochodzącej z akwakultury i wykorzystania okrawków ryb pochodzących ze zrównoważonego rybołówstwa (zgodnie z definicją zawartą w unijnych rozporządzeniach w sprawie produkcji ekologicznej (UE) nr 1380/2013 i (UE) 2018/848). Oprócz wykorzystania owadów i zachęcania do wykorzystania okrawków ryb, istnieje pilna potrzeba rozwoju tego rynku w celu zapewnienia odpowiedniej ilości dostaw na rynek akwakultury ekologicznej.
- c) Podczas gdy pasze pochodzenia roślinnego były wcześniej uważane za główną alternatywę dla produktów pochodzenia morskiego, udowodniono, że całkowite zastąpienie mączki rybnej lub oleju rybnego źródłami roślinnymi prowadzi do skutków szkodliwych dla metabolizmu (niedobory składników odżywczych lub nawet wyższa śmiertelność) lub zdrowia (zmniejszona odporność przy braku niektórych immunostymulantów) ryb. Dowody wykazują, że owady mogą zmniejszyć takie zagrożenia, ponieważ stanowią obiecujące rozwiązanie uzupełniające rosnący popyt na mączkę rybną. Co więcej, owady są częścią naturalnej diety wielu gatunków ryb. W szczególności, niektóre gatunki ryb, takie jak łosoś czy pstrąg, rozwinęły swoje zachowania związane z żerowaniem na powietrzu w celu spożywania pokarmów innych niż wodne, w tym owadów.
- d) Niektóre bogate w składniki odżywcze wody w UE nadają się do hodowli skorupiaków i glonów, a dzięki temu podejściu standardy jakości wody mogą zostać podwyższone do takich, które są odpowiednie dla hodowli ekologicznej. Konieczne jest wyjaśnienie

parametrów i ich wartości granicznych, aby z całą pewnością określić „bardzo dobry stan ekologiczny” zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie 2000/60/WE lub „dobry stan środowiska” zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie 2008/56/WE. Aspekt ten ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia jednolitego stosowania norm we wszystkich państwach członkowskich.

- e) Zgodnie ze strategią „od pola do stołu” obecne łańcuchy wartości żywności w UE prowadzą generalnie do niższych, niesprawiedliwych rekompensat dla producentów surowców rolnych. Aby zachęcić do rozwoju ekologicznej akwakultury, producenci pierwotni powinni mieć możliwość uzyskania ekonomicznego źródła utrzymania, które jest bliższe średniemu dochodowi na godzinę pracy w UE. Producenci rolnych surowców akwakultury nie powinni być zobowiązani do interpretowania wielu skomplikowanych przepisów w celu przejścia na hodowlę ekologiczną tylko po to, aby odkryć, że są w gorszej sytuacji pod względem zarobków, ponieważ dochód z przepracowanej godziny w hodowli ekologicznej jest jeszcze niższy.⁸ Różne interpretacje przepisów w państwach członkowskich prowadzą do trudności w zapewnieniu równych szans w UE, jak opisano w odpowiedzi do KE od Federacji Europejskich Producentów Akwakultury (FEAP) i COPA-COGECA dotyczącej tego tematu.⁹
- f) Niektóre hodowle ekologiczne wymagają więcej przestrzeni niż hodowle konwencjonalne, aby wyprodukować taką samą ilość, a niektóre wykorzystują przestrzeń takich samych rozmiarów. Jednak znaczne zwiększenie wielkości produkcji akwakultury ekologicznej w UE sprawia, że niezbędne są dostępne nowe miejsca.
- g) Aby zwiększyć zaufanie wśród producentów surowców rolnych, system produkcji ekologicznej w UE musi zostać poddany ocenie wpływu ekonomicznego, w tym ocenie dotyczącej (i) ekonomii hodowli; (ii) wartości społecznych, które mogą zostać zwrócone (zbiór składników odżywczych, różnorodność biologiczna, klimat itp.); (iii) tworzenia wyższych cen rynkowych; lub (iv) tworzenia wystarczającego zaufania u hodowców, aby sami pokrywali te koszty.
- h) Gatunki wodne są jednymi z niewielu produktów spożywczych dostępnych w UE, pochodzących zarówno z dzikich, jak i hodowlanych źródeł. Wielu konsumentów uważa, że dzikie ryby są bardziej naturalną formą tych gatunków niż ich hodowlane odpowiedniki. Z tego względu, gdy konsumenci chcą kupić produkty, które uważają za bardziej naturalne, interesują się rybami dziko odławianymi, a nie rybami hodowanymi ekologicznie, co prowadzi do negatywnego wpływu na potencjał akwakultury ekologicznej.
- i) Ekstensywne (półintensywne) systemy akwakultury w UE – zwłaszcza akwakultura stawowa i lagunowa, które opierają się na naturalnych cyklach składników odżywczych i działają jako otwarty system ekologiczny, w którym procesy naturalne i technologiczne

⁸ T. Kruse i wsp., „Green revenues, profitability and market valuation: Evidence from a global firm level dataset” (Ekologiczne przychody, rentowność i wycena rynkowa: dowody z globalnego zestawu danych na poziomie firmy), Centre for Climate Change Economics and Policy, dokument roboczy nr 363, Styczeń 2000 r., <https://www.lse.ac.uk/granthaminstitute/wp-content/uploads/2020/01/working-paper-331-Kruse-et-al-2.pdf>

⁹ FEAP/COPA-COGECA, pismo do Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa oraz Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, 11 października 2021 r.

są od siebie nawzajem zależne – stanowią unikalne metody produkcji charakteryzujące się długim europejskim dziedzictwem. W kilku (głównie śródlądowych) państwach członkowskich UE akwakultura stawowa jest dominującą częścią produkcji akwakultury. Dane statystyczne dowodzą jednak, że produkcja akwakultury ekologicznej w stawach nieznacznie spadła w ciągu ostatniego dziesięciolecia. Najważniejszą przeszkodą dla rozwoju produkcji ekologicznej na tych obszarach jest to, że konsumenci akceptują już produkty ze stawów jako zrównoważony wybór. Dlatego też hodowcy na tych obszarach nie widzą realnych możliwości przejścia na produkcję ekologiczną.

- j) Głównym surowcem wykorzystywanym do produkcji mączki rybnej są dziko odławiane gatunki ryb. Biorąc pod uwagę wyzwania środowiskowe związane z takimi praktykami hodowlanymi (kontrowersje związane z „niewidzialnymi kosztami” takich produktów, pochodzenie składników stosowanych w paszach dla akwakultury, konkurencja z innymi sektorami hodowli, gdy materiały pochodzenia roślinnego / lądowego są wykorzystywane zamiast wprowadzanych materiałów morskich / wodnych), zainteresowane strony zaangażowane w akwakulturę inwestują coraz więcej energii w zrównoważone podejścia, które mają na celu zmniejszenie ogólnego śladu produkcji pasz. W związku z tym włączenie paszy owadziej jako paszy ekologicznej może przynieść korzyści ekonomiczne i środowiskowe.
- k) Wysoki standard i szlachetny cel produkcji zrównoważonej żywności nie może być finansowany jedynie za pomocą wyższej ceny rynkowej, która uniemożliwia dużej części konsumentów spożywanie tej zdrowej i zrównoważonej żywności. Aby przejść na produkcję ekologiczną w sposób sprawiedliwy, należy dążyć do sprzedaży produktów również poza gronem 20% konsumentów, którzy nie patrzą na ceny.
- l) Publiczne zamówienia na żywność i serwowanie publicznych posiłków docierają do wszystkich grup ludności. Aby zapewnić sprawiedliwą dystrybucję zdrowej i zrównoważonej żywności produkowanej zgodnie z Zielonym Ładem, zwiększenie budżetu na zamówienia publiczne pomogłoby pokazać prawdziwe polityczne zainteresowanie realizacją Zielonego Ładu.

III. Zalecenia

A. DLA KOMISJI EUROPEJSKIEJ

1. Wprowadzenie strategicznych i ograniczonych czasowo zmian w przepisach dotyczących wprowadzania nieekologicznych młodych osobników w przypadku gatunków, które nie mają wpływu na handel i spełniają wymogi europejskiej wizji dla zrównoważonej akwakultury wraz z zachętami rynkowymi do produkcji tych gatunków w warunkach ekologicznych.
2. Opracowanie spójnego podejścia do listy priorytetów w żywieniu zwierząt mięsożernych, które zachęca do pozytywnego przyjęcia tej listy w celu ograniczenia ilości całych ryb w diecie (UE 2018/848 (3.1.3.3)).
3. Promowanie produkcji alternatywnych składników paszowych, takich jak owady i odpowiednie dodatki, wykorzystywanych do produkcji zwierząt wodnych oraz wprowadzenie

zmian do załącznika II (UE) 2018/848 część III i 3.1.3.3, zezwalających na karmienie ryb mięsożernych owadami.

4. Wyjaśnienie i ujednoczenie wśród państw członkowskich interpretacji „bardzo dobrego stanu ekologicznego” zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie 2000/60/WE oraz „dobrego stanu środowiska” zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie 2008/56/WE.
5. Wyjaśnienie interpretacji „jakości równoważnej ze strefą A rozporządzenia (UE (2017/625))”, w szczególności w odniesieniu do jakości wody dla małży ekologicznych.
6. Utworzenie punktu informacyjnego na poziomie UE w celu zapewnienia producentom surowców rolnych dostępu do jasnych i nieskomplikowanych definicji/wytycznych dotyczących możliwych projektów, procedur operacyjnych i dozwolonych nowych metod, które są zgodne z zaleceniami zawartymi w strategicznych wytycznych dotyczących unijnej akwakultury.
7. Współpraca z obywatelami w ramach łańcucha wartości w celu poszerzenia wiedzy i zwiększenia zrozumienia społecznego na temat akwakultury ekologicznej.
8. Zachęcanie państw członkowskich, aby ułatwiły wydawanie nowych licencji na produkcję akwakultury ekologicznej na obszarach uznanych za nieodpowiednie dla hodowli konwencjonalnych ze względu na przepisy dotyczące środowiska, ale gdzie hodowle ekologiczne na kontrolowanym poziomie są zgodne z przepisami dotyczącymi środowiska i limitami ekologicznymi.
9. Opracowanie i udostępnienie mapy regionów morskich o potencjale produkcji akwakultury ekologicznej.
10. Poprawa ekonomicznych warunków życia producentów surowców rolnych akwakultury poprzez znalezienie równoważnych sposobów we wszystkich państwach członkowskich w celu zapewnienia płatności za dostarczanie dóbr publicznych i usług ekosystemowych związanych ze zwiększoną wartością dla społeczeństwa wynikającą ze stosowania bardziej zrównoważonych metod produkcji.
11. Przygotowanie porównania wdrażania zasad dotyczących hodowli ekologicznej między (i) różnymi państwami członkowskimi UE; (ii) krajami spoza UE wprowadzającymi produkty ekologiczne na rynek UE; oraz (iii) między jednostkami certyfikującymi. Ma to zapewnić spójną interpretację na poziomie całej UE i warunki równej konkurencji z importem.
12. Zlecenie badania mającego na celu ocenę pozycji produkcji ekologicznej w odniesieniu do różnych produktów wodnych. Badanie powinno obejmować dobrostan zwierząt i dochód producenta pierwotnego na przepracowaną godzinę, a także ocenę wpływu ekonomicznego opisującą wartość dla społeczeństwa dostarczaną przez działalność hodowlaną jako podstawę zwrotu kosztów hodowcom.

B. DLA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

1. Ułatwienie wydawania nowych licencji na produkcję akwakultury ekologicznej na obszarach uznanych za nieodpowiednie dla hodowli konwencjonalnych ze względu na przepisy dotyczące środowiska, ale gdzie hodowle ekologiczne na kontrolowanym poziomie są zgodne z przepisami dotyczącymi środowiska i limitami ekologicznymi.

2. Zwiększenie budżetu na zamówienia publiczne w sposób, który umożliwi obywatelom lepszy dostęp do zrównoważonych produktów i pokaże prawdziwe zainteresowanie polityczne prowadzeniem rozwoju w kierunku zrównoważonego systemu żywnościowego.

IV. Sprzeczna opinia

Organizacje Eurogroup for Animals, Compassion in World Farming i Vissenbescherming uważają, że owady nie powinny być wykorzystywane w produkcji ekologicznej, chyba że są produkowane zgodnie z zasadami ekologicznymi i karmione odpadami żywnościowymi. Ekologiczne zasady produkcji owadów muszą obejmować wymogi dotyczące dobrostanu owadów podczas hodowli i uboju. Do czasu opracowania wymaganych badań naukowych dotyczących dobrostanu zwierząt należy stosować zasadę ostrożności do przemysłowej hodowli owadów, aby zapewnić jej zgodność z celami UE w zakresie zrównoważonego systemu żywnościowego.

Instytucja Aquatic Life Institute uważa, że obecne niewiadome, obawy o dobrostan zwierząt i ryzyko patogenów związane z paszą opracowaną na bazie owadów sprawiają, że jest ona nieodpowiednim zamiennikiem paszy w akwakulturze ekologicznej, zaś alternatywy na bazie roślin zapewniają lepsze opcje.

Z tych powodów wszyscy członkowie AAC nie popierają włączenia owadów do zalecenia nr 3.

Komitet Doradczy ds. Akwakultury (AAC)

Rue Montoyer 31, 1000 Bruksela, Belgia

Tel.: +32 (0) 2 720 00 73

E-mail: secretariat@aac-europe.org

Twitter: @aac_europe

www.aac-europe.org